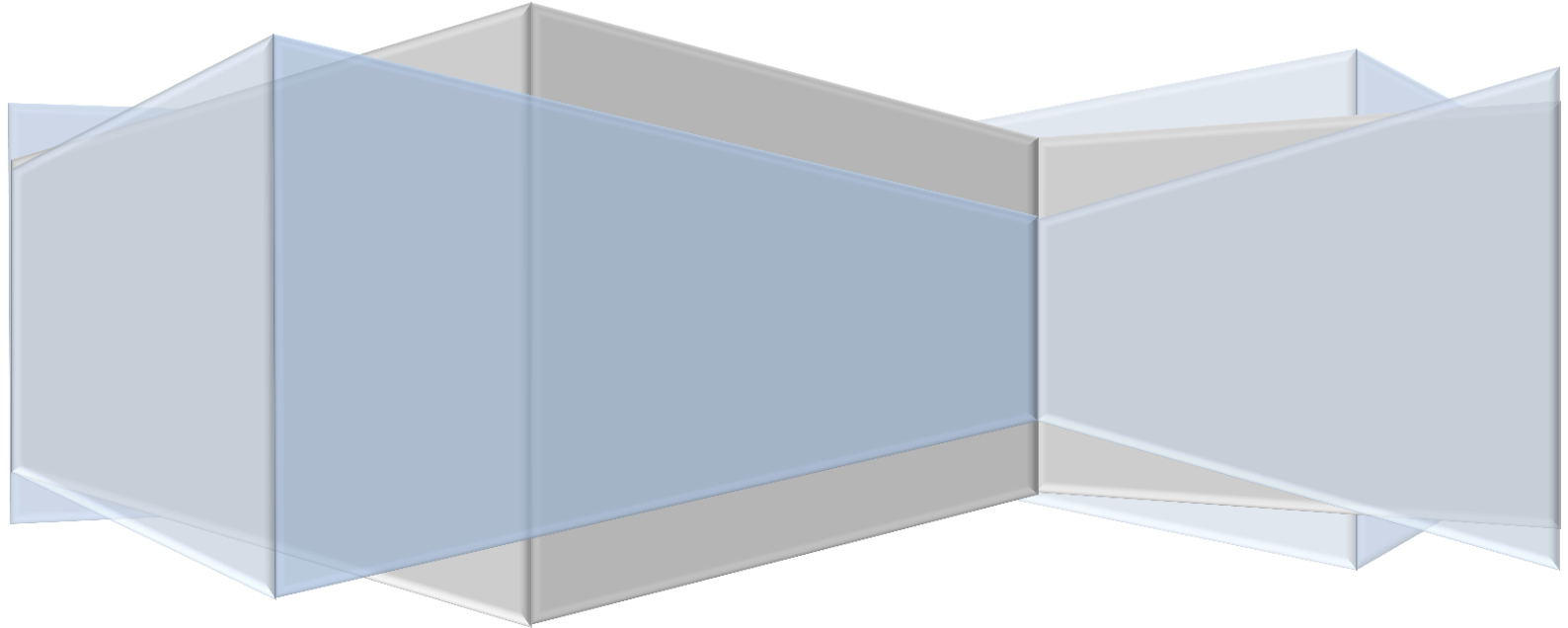

YENİ TÜRK TİCARET KANUNU

Şirketler Hukukuna İlişkin Yeni Düzenlemeler 1

Kurumsal Yönetim – Ultra Vires İlkesinin Kaldırılması – Şirket Belgelerinde Yer Alması Gereken Zorunlu Bilgiler – Tek Kişilik Anonim veya Limited Şirket

Yeni Türk Ticaret Kanunu Sirküleri 2

ÖNSÖZ

6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun temel amacı, Türkiye'nin AB'ye uyumunu ve uluslararası ticaret, endüstri, hizmet, finans ve sermaye piyasalarına adaptasyonunu sağlamaktır. Böylelikle, çağdaş ve demokratik bir yapıya kavuşturulan Türk işletmelerinin bu piyasalarda rekabet gücüne sahip, şeffaf ve güvenilir aktörler olmaları da sağlanmış olacaktır.

Kanun bu hedeflere ulaşmak amacıyla, çağdaş ve evrensel ilkeler ışığında, 6762 sayılı eski TTK'da olmayan reform niteliğinde bazı yeni düzenlemeler getirmiştir. Bu anlamda, kanunda şirketler hukukuna ilişkin olarak yapılan ve geneli ilgilendiren yeni düzenlemeleri;

- Kurumsal Yönetim,
- Ultra Vires İlkesinin Kaldırılması,
- Tek kişilik Anonim veya Limited Şirket,
- Şeffaflığın Sağlanması Amacıyla Şirket Belgelerinde Yer Alması Gereken Zorunlu Bilgiler,
- Sermaye Şirketlerinin İnternet Sitesi Kurma Zorunluluğu ve Bilgi Toplumu,
- Pay Sahiplerinin ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Şirkete Borçlanmasının Yasaklanması,
- Ticari Defterlerin Tutulmasında ve Finansal Tabloların Hazırlanmasında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na (UFRS) Uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarının (TMS) Kullanılması ve Sermaye Şirketlerinin Uluslararası Denetim Standartlarına Göre Denetlenmesi,
- Şirketler Topluluğu,
- Mal veya Hizmet Bedellerinin Geç Ödenmesi ve Sonuçları,
- Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme

gibi başlıklar altında sayabiliriz.

Bu sirkülerimizde, yukarıda sayılan düzenlemelerin ilk dördü konu alınmıştır.

İzleyen sirkülerimizde kanunun şirketler hukukuna ilişkin olarak getirdiği diğer yeniliklere ve düzenlemelere yer verilecektir. Sirkülerimizin Yeni Türk Ticaret Kanunu'na uyum ve hazırlık sürecinde ilgililere faydalı olmasını dileriz.

Saygılarımızla,

20.03.2012

ÖNER BAĞIMSIZ DENETİM VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.

I. ŞİRKETLER HUKUKUNA İLİŞKİN YENİ DÜZENLEMELER

1. KURUMSAL YÖNETİM

Halen halka açık şirketler için öngörülen kurumsal yönetim uygulamalarını oluşturan temel unsurlar ve ilkeler, ülkemizde ilk olarak 2003 yılında Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yayımlanmıştır. Kurumsal Yönetim İlkeleri, başta halka açık anonim ortaklıklar olmak üzere, özel sektör ve kamuda faaliyet gösteren tüm anonim şirketlerin faaliyetlerini uluslararası standartlarda sürdürebilmelerine ve böylece daha etkin ve şeffaf bir yönetim anlayışıyla uluslararası finans kaynaklarından daha rahat ve ucuz maliyetle faydalanabilmelerine katkıda bulunacak bir yönetim anlayışını getirmeyi hedeflemektedir.

Sermaye Piyasası Kurulu bu anlayışla;

- Seri: IV No: 54 sayılı (yayımlı 11.10.2011 tarih ve 28081 - 2. Mükerrer sayılı RG)¹
- Seri:IV No:56 sayılı (yayımlı 30.12.2011 tarihli Resmi Gazete)² tebliğler ve
- Seri: IV, No: 57 sayılı (yayımlı 11.02.2012 tarihli Resmi Gazete)³ değişiklik yapan tebliğde

yaptığı düzenlemelerle Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin usul ve esasları belirlemiş bulunmaktadır.

SPK'nın anılan tebliğleriyle, kurumsal yönetim uygulamaları halen halka açık şirketler için düzenlenmiş olmasına rağmen, Yeni TTK, kurumsal yönetim ile ilgili temel unsurlar ve ilkelerin tüm işletmelere uygulanması gerektiği anlayışıyla hazırlanmıştır.

Yeni TTK, hem aynı konuda birden fazla düzenlemeye yol açılmaması hem de düzenlemeye dinamik bir yapı kazandırmak amacıyla, halka açık şirketler için Kurumsal yönetim konusunda düzenlemeler yapma yetkisini, Sermaye Piyasası Kurulu'na vermiştir. (Md.1529) Böylelikle, daha önce fiilen bu konuda düzenleme yapan Sermaye Piyasası Kurulu'nun düzenlemeleri, kanuni bir zemine oturtulmuş olmaktadır.

Diğer kamu kurum ve kuruluşları, sadece kendi özel ve sınırlı alanlarında geçerli olmak üzere, başkaca kurumsal yönetim ilkeleri belirlemek isterlerse, düzenlemeler arasında uyum sağlamak ve çelişkili düzenlemeleri önlemek amacıyla, Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayını almak zorundadırlar. (Md.1529/2)

---

¹ Bu tebliğ ile, kurumsal yönetim konusunda Kurulun 2003 yılından bu yana benimsediği "Uygula-Uygulamıyorsan Açıkla" yönündeki yaklaşımın bir adım ötesine geçilerek, bankalar haricindeki İMKB-30 Endeksinde yer alan halka açık anonim ortaklıklar tarafından özellikle küçük yatırımcıların etkin bilgilendirilmelerini ve şirket yönetimlerinde etkin ve adil temsiliyi sağlamak amacıyla seçilmiş bazı ilkelerin zorunlu olarak uygulanması öngörülmüştür.

² Yapılan düzenleme ile, Kurumsal Yönetim İlkeleri (KYİ), ikiye ayrılmıştır.

- Uygulanması zorunlu ilkeler
- Uygulanması ihtiyari olan ilkeler (uygula, uygulamıyorsan açıkla)

Uygulanması zorunlu ilkeler yönünden şirketler, piyasa değerleri ve fiili dolaşımdaki payların piyasa değerlerine göre 3 gruba ayrılmıştır. Tebliğde, piyasa değerleri ve fiili dolaşımdaki payların piyasa değerleri en yüksek grup olan birinci grubun uygulanması zorunlu ilkelerin tamamını uygulayacakları belirtilmiş, ikinci ve üçüncü grupta yer alan şirketler, uygulanması zorunlu ilkelerin bazılarından muaf tutulmuşlardır.

³ Genelde olumlu olarak değerlendirilmesine rağmen kontrol eden pay sahiplerinin şiddetli tepkisiyle karşılanan Seri:IV No:56 sayılı tebliğde yer alan kurallar bu tebliğle yumuşatılmış, ancak tebliğin özüne dokunulmamıştır.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun düzenlemelerine göre, ülkelere ve piyasaların niteliğine göre farklılık gösterse de kurumsal yönetim uygulamalarının temel unsurları,

- Eşitlik,
- Şeffaflık,
- Hesap verebilirlik ve
- Sorumluluk'tur.

Eşitlik (ya da adillik); şirket yönetiminin tüm faaliyetlerinde, pay ve menfaat sahiplerine eşit davranmasını ve olası çıkar çatışmalarının önüne geçilmesini ifade etmekte olup, Yeni TTK'da eşitlik (adillik), şirket pay sahipleri ile menfaat sahibi diğer kişiler arasında menfaatler dengesi kurularak ve nesnel adalet anlayışı ile sağlanmıştır.

Şeffaflık; ticari sır niteliğindeki ve henüz kamuya açıklanmamış bilgiler hariç olmak üzere, şirket ile ilgili finansal ve finansal olmayan bilgilerin, zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, yorumlanabilir, düşük maliyetle kolay erişilebilir bir şekilde kamuya duyurulması yaklaşımıdır. Yeni TTK'da şeffaflık, şirketin ve şirketler topluluğunun finansal tablolarında, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunda, bağımsız denetiminde, işlem denetçisinde ve tüm denetleme raporlarında ve bunların kamuya internet sitesi vasıtasıyla duyurulmasında aranmıştır.

Hesap verebilirlik; yönetim kurulu üyelerinin esas itibarıyla anonim şirket tüzel kişiliğine ve dolayısıyla pay sahiplerine karşı olan hesap verme zorunluluğunu ifade etmektedir. Yeni TTK'da hesap verebilirlik, yönetim kurulu raporlarında, bilgi akışında, geniş bilgi ve inceleme haklarında somutlaştırılmıştır.

Sorumluluk ise; şirket yönetiminin anonim şirket adına yaptığı tüm faaliyetlerinin mevzuata, esas sözleşmeye ve şirket içi düzenlemelere uygunluğunu ve bunun denetlenmesini ifade etmektedir. Yeni TTK'da sorumluluk, hesap verilebilirliğe paralel olarak düzenlenmiştir.

2. ULTRA VİRES İLKESİNİN KALDIRILMASI

Eski TTK'da 137. Maddede bulunan ve tüm ticaret şirketleri için geçerli olan "Ultra Vires" ilkesi; üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yapılan işlemlerin şirketi bağlamayacağı hükmünü içermekteydi. Buna göre; ticari şirketler ancak şirket ana sözleşmesinde yazılı işletme konusu içinde kalmak kaydıyla; haklardan yararlanabilecek, borçlar üstlenebileceklerdir. İşletmenin konusu dışında yapılan işlemler ise Ultra Vires ilkesinin bir sonucu olarak yok hükmündedir.

Uygulamada, şirketler bu ilkenin yarattığı güçlükleri ortadan kaldırmak için faaliyet konularını oldukça geniş tutmuş ve gelecekteki muhtemel girişimler nedeniyle şirket ana sözleşmeleri birbiriyle ilgisi olmayan bir çok faaliyet konusunu bir arada barındırır olmuştur. Bu durum, şirketlerin belirli bir sektörden başka bir sektöre geçişlerini kolaylaştırmışsa da, şeffaflığı azaltmış şirketlerin güvenilirliğini zedelemiştir. Buna bağlı olarak da, birden fazla iş kolunda faaliyet gösteriyormuş gibi görünen, ancak fiilen sadece bazı sektörlerde faaliyet gösteren uzun ünvanlara sahip şirketler ortaya çıkmıştır. Böylelikle, ultra vires ilkesi iyi niyetli üçüncü kişilerin haklarını korumadığı gibi başka sorunlara da yol açmıştır. Bu nedenle Yeni TTK, Avrupa hukukunda yaşanan ilke ve gelişmelere uygun olarak, ultra vires ilkesini kaldırırken, şirketin işletme konusu dışında yapacağı işlemlerin sonuçları, üçüncü kişinin iyi niyeti çerçevesinde düzenlemiştir.

Ultra vires kuralı kalktığı için, artık şirketin hak ehliyetinin sınırını işletme konusu çizmeyecektir. Şirketin amacı ve işletme konusu dışında yapılan işlemler de, şirketi bağlayacak, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı da şirket sorumlu olacaktır. Ancak, sınırı aşan temsil yetkisini haiz yöneticiye karşı şirket rücu talebinde bulunabilecektir. (Md.371/2) Diğer bir deyişle, şirketin amacı ve işletme konusu şirketin hak ehliyetini belirlemeyecek, sadece şirketin imza yetkilisine rücû edeceğini veya edemeyeceğini belirleyecektir.

Şirket, yapılan işlemin, işletme konusunun dışında bulunduğunu üçüncü kişinin bildiğini veya halin icabından bilebilecek durumda bulunduğunu ispat ederse işlem şirketi bağlamayacaktır. Ancak, şirket esas sözleşmesinin ilân edilmiş olması, üçüncü kişilerin şirketin amaç ve konusunu bildiğini ispat edebilmek için tek başına yeterli olamayacaktır. (Md.371/2)

3. ŞİRKET BELGELERİNDE YER ALMASI ZORUNLU BİLGİLER

Yeni TTK, şeffaflığı sağlanması amacıyla, gerçek kişi tacirler ile tacir sayılan ticaret şirketleri ve diğer tüzel kişilerin ticari işletmeleriyle ilgili olarak kullandığı **her türlü kâğıt ve belgede**, ticaret ünvanının yanı sıra;

- tacirin sicil numarasının,
- ticaret ünvanının,
- işletmenin merkezini,
- tacir sermaye şirketi ise taahhüt edilen ve ödenen sermaye tutarını,
- internet sitesinin adresini ve numarasının

gösterilmesini zorunlu tutmuştur. (Md.39/2)

Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde, yukarıda yer alan bilgilerin yanı sıra, sırasıyla yönetim kurulu başkan ve üyelerinin; müdürlerin ve yöneticilerin adları ile soyadlarının da ayrıca gösterilmesi, tüm bu bilgilerin şirketin internet sitesinde de yayımlanması zorunludur. (Md.39/2)

Kanun metninde “*her türlü kâğıt ve belge*” dendiği için; fatura, irsaliye, perakende satış fişi, yazar kasa fişi, Gider Pusulası, Müstahsil Makbuzu, Ücret bordrosu gibi belgelerle birlikte yazışmalarda kullanılan her türlü belgede bu bilgilerin yer alması zorunludur.

Bilhassa şirketler tarafından düzenlenen yazar kasa fişi gibi boyutu küçük belgelerde bu bilgilerin hepsine yer verilemeyeceği belirtilerek, bu düzenleme eleştiri konusu olmuştur. Yapılan eleştirilere kısmen katılmakla birlikte, 210. maddeye istinaden Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yapılacak ikincil düzenlemelerde bu konunun uygulanabilir hale getirileceğini düşünmekteyiz.

4. TEK KİŞİLİK ANONİM ŞİRKET VEYA LİMİTED ŞİRKET

Yeni TTK hukuki dürüstlüğe ve gerçekçiliğe yönelerek, bütün dünya uygulamasında gereksinimi duyulan bir hukuki organizasyon şekli olan tek kişilik anonim şirketin kurulmasına izin vermiştir. (Md. 338) Keza, Yeni TTK, görünüşte birden fazla ortakla kurulan limited şirketlerden doğan kötüye kullanmaları engellemek amacıyla, tek kişilik Limited şirket kuruluşuna da izin vermiştir. (Md.573)

Yeni TTK'ya göre, tek kişilik anonim ve limited şirketler; ya başlangıçta tek ortaklı kurulmuş olabilirler ya da çok ortakla kurulmuş şirketlerin daha sonra pay devri, çıkma veya çıkarılma gibi nedenlerle ortak sayısının bire düşmesiyle oluşmuş olabilirler.

Anonim veya limited şirketin tek ortaklı olarak kurulması durumunda tek ortağın adı, yerleşim yeri ve vatandaşlığının tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. (Md.338/2, 574/2)

Birden çok ortakla kurulmuş olan bir anonim şirket veya limited şirketin daha sonra pay devri, çıkma veya çıkarılma gibi nedenlerle ortak sayısının bire düşmesi durumunda ise, şirketin feshedilmesi gerekmeyecek, şirket tek ortakla ticari faaliyetine devam edip, tüzel kişiliğini koruyabilecektir.

Ancak pay sahibi sayısı bire düşerse, şirket konumunun belirginleştirilmesi ve şeffaflık gereği, bu sonucu doğuran işlem tarihinden itibaren yedi gün içinde bu durumun, anonim şirketlerde yönetim kuruluna, limited şirketlerde ise müdürlere yazıyla bildirilmesi gerekmektedir. Yönetim kurulu veya müdürler bildirim aldığı tarihten itibaren yedi gün içinde, şirketin tek pay sahipli bir anonim veya limited şirket olduğunu, tek pay sahibinin adını, yerleşim yerini ve vatandaşlığını da tescil ve ilan ettirmeleri gerekmektedir. Aksi hâlde doğacak zarardan, bildirimde bulunmayan pay sahibi ve tescil ve ilanı yaptırmayan yönetim kurulu veya müdürler sorumludur. (Md.338/2, 574/2)

Yeni TTK, sistemde tek pay sahipli anonim şirkete yer verilmiş olması nedeniyle, eski kanunun yönetim kurulunun en az üç üyeden oluşacağına ilişkin hükmünü terk ederek, anonim şirketlerde yönetim kurulunun bir kişiden oluşabileceğini kabul etmiştir. (Md.359/1) Keza, Limited şirketlerde de şirketin yönetimi ve temsili müdür sıfatını taşıyan bir ortağa bırakılabilecektir.(Md.623/1)

Yeni TTK'ya göre, anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli olmaları şarttır. Ayrıca, yönetim kurulu üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması zorunludur. Ancak, tek üyeli yönetim kurulunda yüksek öğrenim şartı aranmayacaktır. (Md.359/3)

Kanunun 359. Maddesinde yapılan düzenleme ile, anonim şirketlerde **yönetim kurulu üyelerinin ayrıca, pay sahibi olmalarına ilişkin** eski kanunda öngörülmüş bulunan gereksiz **zorunluluk da kaldırılmıştır.**

Bu düzenlemeler sonucunda tek paylı şirketlerde, şirket sahibi, yapay çözümlere başvurmadan, şirkete ortak olmayan uzman ve profesyonel yönetim kurulları oluşturabilecek, müdürler atayabilecektir. Böyle bir durumda, tek ortaklı bir şirket, binlerce personele, yaygın bir örgüte ve kalabalık bir yönetim kuruluna veya müdürlere sahip olabilecektir.

Tek pay sahipli bir şirkette bu payın sahibi bir gerçek kişi olabileceği gibi, bir tüzel kişi, binlerce pay sahibi bulunan ve pay senetleri borsada işlem gören bir anonim şirket veya başka bir sermaye şirketi de olabilecektir.

Tek pay sahipli anonim şirketler ile tek ortaklı limited şirketlerde, bu pay sahibi veya ortak, genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. **Ancak, tek pay sahibinin veya ortağın genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmesi için yazılı olması şarttır.** (Md.408/3, 616/3)

Öte yandan, gerek anonim şirketler gerekse limited şirketler, tek pay sahibi olacak şekilde kendi payını iktisap edemezler veya ettiremezler. (Md.338/3, 574/3)